

روزشمار جنگ

دوشنبه

۱۹ بهمن ۱۳۶۶

۱۹ جمادی الثانی ۱۴۰۸

۸ فوریه ۱۹۸۸

۳۴۴

ساعت ۲۰ امشب جلسه‌ای با موضوع بررسی میزان آمادگی قرارگاه رمضان و یگان‌های تحت امر آن برای شرکت در ادامه عملیات بیت‌المقدس ۲ و هماهنگی آنها با یگان‌های منظم، در قرارگاه شهید داوودآبادی تشکیل شد. افراد حاضر در این جلسه* به موضوع انتقال نیروهای پیشرو و یگان‌های منظم و تجهیزات و مهمات به داخل عراق، انتقال یا تهیه برخی اقلام از داخل عراق و مسائل مربوط به آن پرداختند. در ابتدای جلسه فرمانده قرارگاه رمضان درباره اقدامات انجام شده در مرحله آماده‌سازی عملیات گفت: «نیروهای پیشرو از همه یگان‌ها به داخل برده شده و به مقصد رسیده‌اند و تلفات هم از اینها نداشته‌ایم.» وی افزود: «۹۰ نفر از قوات سیدالشهدا، ۷ گروه ۲۰ نفره از یگان‌ها، ۲۲۰ نفر از لشکر بدر و در مجموع ۴۵۰ نفر به داخل [عراق] رفته‌اند.»** ذوالقدر درباره مهمات منتقل شده به داخل نیز اظهار داشت: «۱۴۰۴ گلوله آر.پی.جی. ۷، ۲۰۰ هزار گلوله گرینف، ۲۲۳ هزار گلوله کلاش، ۹۲۵۰ عدد گلوله دوشکا، ۳۳۰۰ عدد نارنجک و ۶۹۴ عدد گلوله خمپاره ۶۰ به داخل برده شده است.»

* شرکت‌کنندگان در این جلسه عبارتند از محسن رضایی (فرمانده کل سپاه)، محمدباقر ذوالقدر (فرمانده قرارگاه رمضان)، ابراهیم حاج محمدزاده (معاون سیاسی فرمانده کل سپاه)، حسن دانایی‌فر (جانشین قرارگاه رمضان)، مصطفی ایزدی (معاون عملیات نیروی زمینی سپاه) و صادق حیدرخانی از دافوس سپاه.

** یک محور عملیات توسط قرارگاه رمضان از داخل خاک عراق و مناطق در اختیار معارضین کرد عراقی انجام خواهد شد.

ذوالقدر تأکید کرد اینها یک هفتم کل مهماتی است که باید منتقل شود. در ضمن ۱۰۰ تن ملزومات و تغذیه نیز ارسال شده است. وی درباره گروه‌های پشتیبانی کننده نیز اظهار داشت: «گروه‌های پشتیبانی از فردا به داخل خواهند رفت، این نیروها ۱۶۰۰ نفر هستند و از ۲۵ بهمن نیز نیروهای رزمی حرکت خواهند کرد.»^۱

فرمانده قرارگاه رمضان افزود: آنچه که در رابطه با قرارگاه نجف به ما مأموریت داده‌اند، انتقال ۳ گردان از تیپ امام حسن و ۲ گردان از لشکر ۵۷ ابوالفضل (حدود ۲ هزار نفر) می‌باشد که نیروهای پیشرو و فرماندهان این دو یگان اکنون به داخل رفته‌اند. وی افزود: «علاوه بر امکاناتی که باید منتقل کنیم ۴۰۰۰ دینار هم دادیم که یک‌سری اقلام را از داخل [عراق] خریداری کنند. در مجموع ۴۰۰ تن امکانات برای ۱۵ روز زندگی رزمندگان که ۷ روزش جنگ و درگیری برای حدود ۱۰ هزار نفر نیرو پیش‌بینی شده است و میزان بالای امکانات و مهمات، یک مشکل اساسی عملیات به شمار می‌رود.»

محسن رضایی برای حل مشکل انتقال مهمات به داخل عراق معتقد بود که از مهمات موجود در منطقه استفاده شود. وی گفت: شما انبارهای مهمات عراقی‌ها را شناسایی کنید و فقط مهمات ۲۴ ساعت اول را ببرید، بقیه‌اش را از دشمن تأمین کنید.^۲

موضوع دیگر مورد بحث میان فرمانده کل سپاه و فرمانده قرارگاه رمضان درباره توزال و سوته یکی از محورهای عملیات آتی در منطقه حلبچه است که رضایی خواستار اطلاعات در باره آن بود. ذوالقدر با طرح نکاتی در مورد آن افزود: اتحادیه میهنی کردستان عراق از احداث جاده به طرف سوته نگرانند و می‌گویند دشمن را حساس می‌کند و احتمالاً راه ما [معارضین] را می‌بندد. رضایی گفت: «این منطقه یدک عملیات بیت‌المقدس ۲ است. اگر آنجا گیر ایجاد شد، قرارگاه رمضان باید روی ارتفاعات آسوس و قرارگاه نجف هم از محور سوته عمل کنند.»^۳

وضعیت نامناسب جوی مناطق عملیاتی شمال غرب کشور و تداوم بارش برف سنگین هنوز باعث دغدغه فرماندهان است.

پس از جلسه امروز محسن رضایی با فرماندهان قرارگاه رمضان، حسین شفیعی راوی مرکز در قرارگاه رمضان که همراه آنها بود در مسیر رفتن به قرارگاه شهید داوودآبادی به مشاهدات خود از مسائل جوی پرداخته و نوشته است: در طول راه، مشاهده می‌شد که جاده از برف پوشیده است و تردد به سختی امکان‌پذیر است. در جلسه نیز یک محور عمده مباحث درباره شرایط جوی بود. به‌علاوه مسئله انتقال وسایل به داخل و وضع موجود مطرح و روی آن بحث شد.^۴ راوی قرارگاه خاتم هم مسئله جو را یادداشت کرده است و نوشته است: «شب گذشته برف سنگینی در منطقه باریده و الان که ظهر می‌باشد هنوز ادامه دارد.» مصطفی ایزدی معاونت عملیات نیروی زمینی سپاه، گفت: بر اثر بارش برف جاده گرده‌رش بسته شده و حتی در دشت هرمدان هم برف نشسته است.^۵ وی افزود: «این برف جدید از دیشب شروع شد و هنوز ادامه دارد و همه چیز را به هم زده است.»^۶

همچنین اخباری که از داخل منطقه آزاد شده عراق می‌آید حاکی است که در آنجا نیز به علت بارش برف راه بسته شده و انتقال وسایل با تراکتور هم به سختی ممکن است و فرماندهان داخل تصمیم گرفته‌اند که از قاطر استفاده کنند.^۷

۳۴۶

فرمانده کل سپاه امروز علاوه بر گفت‌وگو با فرماندهان قرارگاه رمضان موضوعات دیگر را درباره چگونگی ادامه عملیات بیت‌المقدس ۲ پیگیری کرد. تعیین زمان عملیات و بررسی وضعیت جاده‌سازی به همت جهاد سازندگی از جمله این موضوعات است.

محسن رضایی، زمان ادامه عملیات بیت‌المقدس ۲ در منطقه شمال سلیمانیه، روی ارتفاعات الاغلو و جنوب آن را مورخ ۱۳۶۶/۱۱/۳۰ اعلام کرد. اما چند مانع اساسی برای تحقق عملیات در زمان مذکور وجود دارد. از جمله این موانع می‌توان به انتقال امکانات و نیروها به داخل، مسئله آماده نشدن جاده‌های عقبه و بعضاً عدم آمادگی یگان‌ها اشاره کرد. (آماده نبودن برخی یگان‌ها در جریان عملیات بیت‌المقدس ۲ نیز یکی از علل عدم دستیابی کامل به هدف‌ها بود.) امین شریعتی، فرمانده لشکر ۳۱ عاشورا در بررسی عملکرد یگان خود در آن عملیات بر این نظر است که آموزش بسیار ضعیف

بود و باید برای عملیات آینده این ضعف را بپوشانیم. وی به لزوم آمادگی نیروهای عمل‌کننده در محور قمیش که لشکر ۱۰ سیدالشهدا وارد عمل شده بود، اشاره کرد و گفت: از یک گردان این لشکر در قله شمالی قمیش فقط حدود ۳۰ نفر به بالای ارتفاع رسیدند، هم مسیر مشکل بود و هم نیروها ضعف بدنی داشتند. شریعتی درباره تدبیر برای برطرف کردن این ضعف اظهار داشت: «ما بین تبریز و مراغه اردوگاه زدیم و در زمین مشابه منطقه عملیاتی داریم روی آموزش نیروها کار می‌کنیم. لذا زمان اعلام شده برای عملیات کم است. باید روی آموزش کار کنیم و در این زمان محدود نمی‌شود. ما هنوز نتوانستیم به نیرو بفهمانیم که در کوهستان صرفه‌جویی در مهمات بکنند لذا به زمان بیشتری نیاز داریم.»^۸

امروز همچنین در ادامه جلسه گذشته، ابوالفضل حسن‌بیگی از مسئولین جهاد سازندگی به همراه مسئولین جهاد همدان و جهاد دامغان در جلسه با محسن رضایی مسائل مربوط به جاده در منطقه بیت‌المقدس ۲ را بررسی کردند. حسن‌بیگی در ابتدا توضیح داد که سازمان و دستگاه‌های جهاد، شامل جهادهای خراسان، دامغان، همدان، سمنان، خوزستان و زنجان برای احداث، تکمیل و مرمت جاده‌های منطقه عملیات بیت‌المقدس ۲ در حال کار می‌باشند و چند دستگاه در جاده اصلی گرده‌رش برف‌روبی می‌کنند. وی در ادامه گفت: نیروهای اینجا عمدتاً آموزشی خاک ریزی بوده و اینجا نمی‌توانند کار کنند. مشکل عمده ما دستگاه و خصوصاً بلدوزر است. مشکلات در زمینه کمپرسی، کمپرسور و ... رفع شده، این منطقه سنگی است و کار به کندی پیش می‌رود. فرمانده سپاه به مدیران جهاد تذکر داد که برنامه‌های کاری در این منطقه باید اتصال به منطقه آزاد شده باشد. وی افزود: «جاده شیخ‌محمد مهم است که ما باید به جاده دشمن وصل شویم که این برنامه ۴، ۵ ماه زمان نیاز دارد.» وی افزود: «به محض خوب شدن هوا ما باید ارتفاعات شیخ‌محمد و ... را از نیرو بپوشانیم، لذا باید جاده‌ها آماده باشد.» وی تأکید کرد: «یک مقدار هم فکر کنید در رابطه با وسایل مخصوص مهندسی در زمستان، سنگرهای مناسب، برف‌روبی و ...»^۹

فعالیت‌های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه جمهوری اسلامی ایران موضوع این گزارش است. ستاد مرکزی سپاه اعلام کرد به مناسبت سالروز هلاکت موسی خیابانی و اشرف ربیعی همسر مسعود رجوی، تعدادی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سالن شهر پروتال در آلمان غربی تجمع کردند و پس از ایراد سخنرانی یکی از اعضای کمیته اجرایی سازمان و دادن شعار توسط حاضرین پراکنده شدند. در این سخنرانی تأکید شد که شاخه نظامی سازمان در اولین فرصت عملیاتش را علیه نیروهای ایران تشدید خواهد کرد و از حاضران خواسته شد کمک‌های مالی خود را برای حمایت از اقدام نظامی اهدا کنند. در بیانیه مطبوعاتی سازمان که در یکی از روزنامه‌های آلمان چاپ شد تعداد شرکت‌کنندگان در این تجمع ۳ هزار نفر اعلام گردید.^{۱۰}

همچنین اخبار و اطلاعات متعددی درباره نقل مکان و آماده شدن سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای حمله احتمالی به خطوط دفاعی نیروهای خودی گزارش شده است. از جمله آنکه تعداد ۳۵۰ نفر از آنها جهت فراگیری آموزش در روستاهای چتان و زنگی سر در شمال سلیمانیه مستقر می‌باشند.^{۱۱} همچنین تعداد ۲۰۰ نفر از منافقین نیز در شهر میدان در حال فراگیری آموزش و تمرینات جنگی می‌باشند.^{۱۲}

حدود یک ماه پیش، قبل از شروع عملیات بیت‌المقدس ۲ گفته می‌شد که منافقین در منطقه گناو مجاور منطقه عملیاتی مذکور مستقر هستند و پس از عملیات یک سرباز پناهنده عراقی تأیید کرد که یک روز قبل از آغاز مرحله سوم عملیات بیت‌المقدس ۲ تعداد ۱۰۰ نفر از منافقین که در منطقه گناو در سمت راست گرده‌رش و ارتفاع ویسی مستقر بودند، با جدی شدن تحرکات خودی، آنجا را ترک و به پشت جبهه فرار کرده‌اند. علاوه بر این، تعداد ۱۵۰ نفر از منافقین در روی ارتفاعات گمو مستقر بوده‌اند که اکنون نیز آنجا هستند. در سایر نقاط جبهه نیز رد پای منافقین مشاهده شده است. قرارگاه رمضان اطلاع داد که در جنوب و در منطقه العماره هم تعدادی از منافقین از شمال به آنجا منتقل شده‌اند. این خبر افزوده است که اکثر خانواده‌های منافقین در کرکوک سکونت دارند.^{۱۳}

۳۴۸

در پی شکل‌گیری اولیه سازمان رزم برای اجرای مأموریت در منطقه عملیاتی بیت‌المقدس ۲ و سپردن مأموریت عملیات از داخل خاک عراق به قرارگاه رمضان، امروز این قرارگاه اولین دستورالعمل عملیاتی خود را به یگان‌های تحت امر شامل لشکر ۶ ویژه پاسداران، لشکر ۵۵ ویژه شهدا، تیپ ۴۸ فتح، تیپ ۵۸ مالک اشتر و تیپ ۶۶ هوابرد که اجرای عملیات از عمق مناطق دراختیار معارضین کرد عراقی از عمق خاک عراق را بر عهده دارند، ابلاغ کرد.

طبق این دستورالعمل که در آن فقط مرحله اول عملیات یگان‌های تابعه، تعیین شده است، یگان‌ها بایستی اهدافی را تصرف کرده و به مدت یک هفته از آن پدافند نمایند. براساس این ابلاغیه: لشکر ۶ ویژه پاسداران به استعداد ۳ گردان، لشکر ۵۵ ویژه شهدا به استعداد ۳ گردان، تیپ ۵۸ مالک اشتر به استعداد ۲ گردان با هماهنگی نیروهای اتحادیه میهنی کردستان (طالبانی‌ها)، تیپ ۴۸ فتح به استعداد ۲ گردان از مناطق عمق خاک عراق و مناطق دراختیار معارضین عراقی به عنوان محور داخل عراق عملیات کنند. تیپ ۶۶ هوابرد به استعداد ۲ گردان نیز در عقبه دشمن و جاده سلیمانیه به کاریزه اقدام به ایجاد ناامنی و اختلال در کمکرسانی نیروهای دشمن بنماید. استعداد هر گردان از یگان‌ها ۱۰۰ نفر در نظر گرفته شده است.^{۱۴}

۳۴۹

فرماندهی دفاع الوطنی ارتش عراق در نامه‌ای به یگان‌های مستقر در منطقه عمومی حلبچه از حمله قریب‌الوقوع ایران به این منطقه خبر داد. این نامه در حالی ابلاغ شده که استعداد قابل توجهی از یگان‌های سپاه در عقبه‌های شمالی و جنوبی منطقه در حال آماده‌سازی زمین، شناسایی و انتقال تجهیزات و انتقال نیرو هستند.

در این نامه آمده است: از چندین منبع اطلاع یافتیم که دشمن ایرانی قصد حمله به منطقه شمیران و سازان [در جنوب شهر حلبچه] و حلبچه را دارد زیرا که ۴۰ هزار نفر نیروهای ایران در منطقه پاوه (ایران) تجمع کرده‌اند و متشکل از نیروهای ذیل می‌باشند. بارزانی‌ها،

گروه حزب الدعوه، گروه حزب سوسیالیست کردستان، ارتش و سپاه پاسداران و زمان حمله از ۱۱/۲۳ لغایت ۱۱/۳۰ می‌باشد و اقدام به نصب پل‌های برقی در روستای ورده در منطقه سازان نموده است.^{۱۵}

۳۵۰

ساعت ۰۷:۳۰ صبح امروز تعدادی از پیشمرگان حزب دموکرات کردستان عراق (بارزانی‌ها) با اجرای کمین، یک نظامی عراق را اسیر کردند. نیروهای بارزانی در عملیات دیگری به یک مرکز ارتش عراق در منطقه عمومی حلبچه حمله کردند و ۵ تن از نظامیان را کشتند و اسلحه آنان را به غنیمت گرفتند.^{۱۶}

همچنین طی چند روز گذشته نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان با همکاری پیشمرگان حزب‌الله کُرد با هجوم به دو پایگاه دشمن در جاده دیاله و کویکان از استان اربیل، ضمن انهدام این دو پایگاه، ۱۵ تن از نیروهای عراقی را به هلاکت رسانده یا مجروح کردند و مقادیری سلاح سبک را به غنیمت گرفتند. بنابراین گزارش، نیروهای حزب دموکرات کردستان عراق موفق شدند طی یک عملیات کمین در استان اربیل به یک ستون از نیروهای رژیم عراق حمله کنند.^{۱۷}

۳۵۱

به گفته یک افسر عراقی که در عملیات بیت‌المقدس ۲ اسیر شد، ارتش عراق برای جبران تلفات انسانی خود در عملیات بیت‌المقدس ۲ از نیروهای پلیس شهری به عنوان جایگزین استفاده کرده است. وی گفت: در پی انجام عملیات ایران، صدمات سنگینی به گردان‌ها و تیپ‌های حاضر در منطقه وارد آمد که برای جبران این شکست ارتش اقدام به آوردن نیروهای جدید برای گردان‌ها و تیپ‌های صدمه‌دیده خود کرد. این نیروها که حدود ۷۰ درصد پلیس انتظامی هستند، برای مدت ۶ ماه به منطقه عملیات بیت‌المقدس آورده شدند. بعد از این عملیات تمامی نیروهای ژاندارمری و پلیس مرزی منحل شده و به ارتش عراق متصل شدند تا تیپ‌های پیاده جدید تشکیل شود. این افسر عراقی افزود: «معاون ستاد مشترک ارتش عراق رسماً اعلام کرد که به خاطر وارد شدن ضربات سنگین به تیپ‌ها و گردان‌های مستقر در منطقه، ضرورت دارد که از نیروهای پلیس برای تیپ‌های منهدم شده استفاده شود.»^{۱۸}

۳۵۲

آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور و رئیس‌شورای عالی پشتیبانی جنگ، در نامه‌ای به امام خمینی رهبر انقلاب، خواهان تأکید رهبری دربارهٔ اختیارات شورای عالی پشتیبانی جنگ گردید. متن نامه و پاسخ امام به این شرح است:

«محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیه‌الله العظمی امام خمینی (مد ظله‌العالی) با اهداء سلام و تحیت و تقدیم احترام، همان‌گونه که خاطر عالی مستحضر است شورای عالی پشتیبانی جنگ برای به‌کارگیری هرچه بهتر امکانات در خدمت جنگ و اقدامات مؤثر در بسیج نیروها و امکانات به جبهه تشکیل گردیده و حضرت عالی اجازه فرمودید که مصوباتی به نفع جنگ وضع کند حتی در مواردی که با قانون منطبق نباشد و این مصوبات تا پایان جنگ برای دستگاه‌های مختلف لازم‌الاجرا است. گرچه در پاسخ مبارک آن حضرت به نامهٔ شورای عالی اذن شفاهی قبلی مجدداً مورد تأیید قرار گرفت لکن به لحاظ حفظ مبنای قانونی مصوبات خواهشمند است در صورت مصلحت نظر مبارک را در این زمینه مرقوم فرمایید.

سیدعلی خامنه‌ای، رئیس شورای عالی پشتیبانی جنگ

بسمه تعالی

مصوبات شورای عالی پشتیبانی جنگ تا پایان جنگ لازم‌الاجرا می‌باشد. روح‌الله الموسوی

الخمینی، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹»^{۱۹}

۳۵۳

چگونگی پایان جنگ ایران و عراق موضوع اظهارنظر مقامات سیاسی و رسانه‌های مختلف است. از جمله ملک حسین پادشاه اردن که از مهم‌ترین حامیان رژیم عراق در جنگ با ایران است، در اجلاس وزرای امور خارجه بازار مشترک اروپا در آلمان غربی، نظرات خود را در مورد تحولات منطقه غرب آسیا از جمله جنگ عراق و ایران بیان کرد. وی اظهار داشت: «عدم حل بحران خاورمیانه خطر انفجار در منطقه را افزایش می‌دهد و این خطر در محدوده خاورمیانه باقی نخواهد ماند.» شاه حسین گفت: مناقشه اعراب و اسرائیل و جنگ عراق و

ایران دو مسئله عمده خاورمیانه است. وی همچنین از اعضای بازار مشترک اروپا تقاضا کرد فشارهای جهانی علیه ایران را افزایش دهند تا ایران مجبور شود صلح با عراق را بپذیرد.^{۲۰} ملک حسین، همچنین در سخنانی در انجمن سیاست خارجی در پایتخت آلمان غربی ادعا کرد: «هدف ایران در جنگ با عراق توسعه‌طلبی و نابودی نظام‌های موجود در کشورهای عربی است.»^{۲۱}

از سوی دیگر، اختلاف نظر در میان اعضای شورای امنیت سازمان ملل بر سر نحوه اجرای قطعنامه ۵۹۸ مطرح است. خبرگزاری آلمان در این باره گزارش داد: چنین به نظر می‌رسد که شورای امنیت سازمان ملل متحد در رابطه با چگونگی به‌مورد اجرا گذاشتن قطعنامه ۵۹۸ و برقراری آتش‌بس به بن‌بست رسیده است.^{*} منابع دیپلماتیک می‌گویند مسئله اصلی تقدم و تأخر اجرای بندهای قطعنامه است. پاراگراف اول این قطعنامه خواهان برقراری یک آتش‌بس فوری و عقب‌نشینی نیروها به مرزهای مشخص بین‌المللی به‌عنوان اولین قدم در جهت دستیابی به یک راه‌حل از طریق مذاکره می‌باشد. در رابطه با اینکه آیا پاراگراف‌های دهگانه قطعنامه باید به ترتیب به‌مورد اجرا گذاشته شوند یا اینکه بدون ترتیب به اجرا درآیند اختلاف نظر وجود دارد. خبرگزاری آلمان غربی می‌افزاید: عراق اصرار دارد قطعنامه به ترتیبی که تنظیم شده اجرا شود و آمریکا و فرانسه نیز از این نظر حمایت می‌کنند؛ شوروی و انگلستان می‌گویند مخالفتی با تغییر ترتیب آن ندارند. ایران می‌گوید تنها موقعی با اجرای آتش‌بس موافقت خواهد کرد که کمیته‌ای هم‌زمان جهت بررسی اینکه چه کسی جنگ را شروع کرده به وجود آید. بنا به اعلام این خبرگزاری ایجاد یک چنین هیئت منصفه‌ای در پاراگراف ششم این قطعنامه پیشنهاد شده است. کریستین تریکل سفیر انگلستان در سازمان ملل گفت: «دولت وی به عراق گفته است در رابطه با اینکه قطعنامه باید به‌طور متوالی به‌مورد اجرا گذاشته شود با نظر عراق موافق نیست.» دیپلمات‌ها می‌گویند: «دو طرف جنگ از مواضع اولیه خود انصراف حاصل نکرده‌اند، هر چند ایران در مواردی اشاره کرده است که می‌تواند با قطعنامه کنار بیاید.»^{۲۲}

* ایران با طرح اجرایی پوز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل که از طرف شورای امنیت مأمور تهیه طرح اجرایی، برای اجرای قطعنامه ۵۹۸ شده است، موافق است، ولی رژیم عراق مخالف طرح اجرایی دبیرکل است.

۳۵۴

اعضای غربی شورای امنیت سازمان ملل، یعنی آمریکا و فرانسه به همراهی انگلستان که کاملاً طرف عراق را دارند و هیچ‌گونه نظرات ایران را بر نمی‌تابند، طرح تحریم تسلیحاتی ایران را عامل فشار بیشتر و ضمانت اجرای قطعنامه ۵۹۸ می‌دانند، اما با مخالفت شوروی و موضع خنثی چین روبه‌رو هستند. برای گشودن این گره، کشورهای عربی خلیج فارس و عراق دست به اقدامات دیپلماتیک زده و با شوروی به مذاکره پرداخته‌اند. سفر وزرای امور خارجه عربستان و عراق به مسکو نتوانست رهبری شوروی را به اقدام در جهت اعمال تحریم فروش اسلحه به ایران از طریق سازمان ملل متحد متقاعد کند.

به نوشته روزنامه واشنگتن پست، طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق پس از بازگشت از مسکو و گفت‌وگوهای دو روزه‌اش با نیکلای ریشکف نخست‌وزیر شوروی به مقامات دولتی و دیپلمات‌های عرب در بغداد گفت: «شوروی‌ها برای برگزاری دور دیگری از دیپلماسی میان تهران و بغداد به وسیله خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل متحد، به امید یافتن یک راه‌حل دیپلماتیک برای جنگ پافشاری می‌کنند.» روزنامه مذکور افزوده است: هفته گذشته ایران در برخی از پایتخت‌های غربی و عربی این امید را به وجود آورد که چه بسا یک مصالحه دیپلماتیک هنوز هم امکان‌پذیر باشد. روزنامه واشنگتن پست می‌نویسد: به گفته یک مقام عراقی استراتژی اعراب آن است که شوروی را برای جهت‌گیری و حمایت از این یا آن سو در فشار بگذارند. گفته می‌شود که طارق عزیز حالت شوروی را برای تحریم احتمالی ایران به خاطر فروگذاری از رعایت قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت مثبت می‌داند. به نوشته این روزنامه دیدار طارق عزیز از مسکو مأموریت مشابهی برای شاهزاده سعود الفیصل وزیر امور خارجه عربستان سعودی را به دنبال داشت. به قول دیپلمات‌های غربی در بغداد شاهزاده فیصل به رهبر شوروی گفته است که ادامه تعلل شوروی از حمایت برای رأی‌گیری درباره اعمال تحریم فروش اسلحه به ایران به زیان روابط شوروی با کشورهای میانه‌رو عرب تمام خواهد شد. گفته می‌شود که در هر دو دیدار، مقامات شوروی بدگمانی شدید خود را نسبت به موفقیت احتمالی تحریم فروش اسلحه به ایران ابراز کرده و حضور ناوگان دریایی غرب در خلیج فارس را دلیل افزایش تنش در منطقه

دانسته‌اند. مأموریت فیصل که دومین دیدار در سطح عالی در یک سال گذشته بود، به این منظور صورت گرفت که به رهبران شوروی تأکید شود ادامه پیشرفت دیپلماتیک شوروی در منطقه منوط به ایفای نقشی فعال‌تر در زمینه اعمال فشار به ایران برای پایان دادن به جنگ خواهد بود. با این همه دیپلمات‌های غربی معتقدند شوروی‌ها برای حفظ روابط متقابلشان با جهان عرب و ایران، همسایه‌ای که ۲۵۰۰ کیلومتر مرز مشترک دارد تا زمانی که بتوانند به طفره برگزار خواهند کرد.^{۲۳}

۳۵۵

روزنامه کویتی *الانباء* که از حامیان رژیم بعث به شمار می‌رود، جنگ عراق علیه ایران را در رأس اولویت‌های مسائل جهان عرب معرفی کرده و خواستار توجه بیشتر افکار عمومی اعراب به جنگ و حمایت از عراق شده است. *الانباء* در سرمقاله امروز خود نوشت: اگر عراق در جبهه‌های جنگ پایدار نباشد، جناح شرقی امت عرب فرو خواهد ریخت و موج ایران به درون حیطه اعراب نفوذ خواهد کرد. *الانباء* از اعراب خواست تا ضمن حمایت از رژیم عراق توجه خود را به سوی جبهه‌های جنگ ایران و عراق معطوف دارند. این روزنامه افزود: جنگ، سرنوشت‌ساز اعراب با ایران است و باید با خطری که از طرف شرق می‌آید مقابله شود. *الانباء* علت تأخیر عملیات بزرگ ایران علیه مواضع عراق را نیرومندی قوای مسلح عراق و استحکام موقعیت رژیم بغداد ذکر کرد و نوشت: تلاش‌های سیاسی جاری برای متقاعد ساختن ایران جهت پذیرش قطعنامه ۵۹۸ بهانه‌ای بیش برای به تعویق انداختن حمله ایران نبوده است، ولی در حقیقت این قدرت نظامی عراق است که ایران را از حمله گسترده بازداشته است. *الانباء* احتمال حمله ایران علیه عراق را تبلیغاتی خواند و نوشت: ناکامی ایران در حملات گذشته موجب شده است رهبران ایران حمله مورد ادعای خود را به تعویق بیندازند و یا کلاً لغو نمایند.^{۲۴} اما روزنامه امریکایی *واشنگتن پست* شروع نشدن حمله امسال ایران را از منظر دیگری مورد توجه قرار داده است. این روزنامه نوشته است: ایران اعلام کرد آماده است که عملیات تعرضی عمده علیه عراق را در زمستان جاری به تعویق اندازد، مشروط بر آنکه سازمان ملل عراق را متجاوز در جنگ بخواند. این نظر ایران

که از سوی هاشمی رفسنجانی ابراز شد، از دیدگاه مقامات عراق یکی دیگر از تمهیدات دیپلماتیک است که ایران برای داشتن وقت بیشتر برای بسیج و تقویت نیروهای نظامی به آن متوسل شده است.^{۲۵}

۳۵۶

مشارکت بی‌سابقه کشورهای عضو ناتو در موضوع بحران خلیج فارس و ضرورت حفظ دستاوردهای مسئولین سیاست خارجی آمریکا در خلیج فارس در مقابل شوروی و نیز عدم امکان بازگشت به عقب در راهبرد مداخله‌جویانه آمریکا در جنگ ایران و عراق، مهم‌ترین دلایل حمایت آمریکا از بغداد و کشورهای عرب منطقه می‌باشد. لکن همکاری اعضای اروپایی ناتو با آمریکا در خلیج فارس با مشکلاتی مواجه است. یک دریادار بازنشسته آمریکایی در مقاله‌ای در *واشنگتن تایمز* که رادیو آمریکا آن را نقل کرده است، با بیان این مطالب، به بررسی همبستگی کشورهای ناتو در رویارویی با خطرات موجود در خلیج فارس پرداخته و نوشته است: «از پایان جنگ جهانی دوم تاکنون و در پی تأسیس پیمان ناتو، ایالات متحده و هم‌پیمانان اروپایی آن تنها چند بار برای مقابله با یک خطر مشترک در خارج محدوده ناتو به یکدیگر پیوسته و جبهه واحد و یکپارچه‌ای تشکیل داده‌اند؛ در حالی که ایالات متحده بارها برای فرو نشاندن چنین تهدیدهایی در سراسر جهان که در منافع اروپایی‌ها نیز اثرات مستقیم و یا غیر مستقیم داشته است دست به کار شده و ابتکار عمل را به دست گرفته، اما همواره تحت فشاری شدید بوده که هم‌پیمانان اروپایی خود را وادار کند به عنوان یک گروه واحد در چنین تلاش‌هایی مشارکتی مثبت داشته باشند. ظاهراً منافع اروپائیان بیشتر در مقابله با مسائل سیاسی و اقتصادی کوتاه مدت خود تکیه دارد.» نویسنده می‌افزاید: «زمانی که ریگان رئیس‌جمهوری آمریکا ابتدا تقاضای کویت را در زمینه حفاظت از نفتکش‌های این کشور در خلیج فارس مورد ارزیابی قرار داد، بدون تردید مشاورانش به وی هشدار دادند که ایفای چنین نقشی آمریکا را در موقعیتی به شدت آسیب‌پذیر قرار خواهد داد که برنده‌ای ندارد و انتظار نمی‌رود که هم‌پیمانان اروپایی ایالات متحده نیز چندان کمکی بکنند.

اما ریگان نگرانی‌های کوتاه‌مدت این تصمیم سیاست خارجی را در برابر خطرات دراز مدت دست روی دست گذاشتن و کار نکردن سنجید. دست روی دست گذاشتن خلأی در منطقه ایجاد می‌کرد که مسکو کاملاً مشتاق پر کردنش بود. هر تصمیم امریکا در زمینه رد درخواست کویت بدون تردید با تصمیم شوروی درمورد پذیرش این تقاضا روبه‌رو می‌شد و چون به این ترتیب تمامی پیشرفت‌هایی که واشنگتن ظرف چند دهه گذشته در روابط خود با این کشورها بدان دست یافته بود به ناگزیر از دست می‌داد، به همین سبب ریگان گام متعهدسازی را به حمایت از دوستان عربش برداشت. نفتکش‌های کویتی در امریکا به ثبت رسیدند و پرچم امریکا را برافراشتند و عملیات نیروی دریایی ایالات متحده در زمینه حفاظت از این نفتکش‌ها آغاز شد. در ماه‌های نخستین اجرای سیاست تازه، شکستی در پی شکستی دیگر پیش آمد و انتقادهای رهبران کنگره فزونی گرفت. اصابت یک مین به یک نفتکش [بریجتون] در جریان نخستین عملیات اسکورت نفتکش‌های کویتی، سقوط یک هلیکوپتر امریکایی در عملیات مین‌روبی و بدتر از همه از دست رفتن جان ۳۷ ناوی امریکایی یو.اس.اس استارک در خلیج فارس بدون آنکه این کشتی حتی یک تیر در دفاع از خود شلیک کند. افزون بر این، هم‌پیمانان اروپایی امریکا که آشکارا از عبور این نفتکش‌ها در خلیج فارس بیش از امریکا منتفع می‌شدند از مداخله و کمک به نیروی دریایی ایالات متحده اکراه داشتند.»

در ادامه این مقاله آمده است «گزینه‌ش آسان برای ریگان در ماه‌های اولیه طرح تازه خلیج فارس آن بود که تصمیم خود را تغییر دهد و رفته رفته نیروهای امریکا را از منطقه خلیج [فارس] خارج سازد. با این همه پایبندی وی به این طرح سرانجام ثمرات خود را نشان داد. نیروهای دریایی انگلستان، فرانسه، ایتالیا نیز عملیات همراهی کشتی‌ها را در خلیج فارس آغاز کردند. هم‌پیمانان اروپایی امریکا ناگهان از واقعیات مربوط به وجود یک ایران مطلقاً محدود نشده به‌وسیله یک نیروی پلیس بین‌المللی آگاه شدند و از احتمال خروج کامل نیروهای امریکایی از خلیج فارس بیمناک شدند. هفته پیش فرانسه اعلام کرد به سوی هر قایق توپدار ایران که از متوقف ساختن حملات خود به کشتی‌های بازرگانی بی‌طرف به هنگامی که نیروهای فرانسه به کمکشان شتافته‌اند،

خودداری نکنند، آتش خواهد گشود و این امر تنها کشتی‌هایی را که رسماً از اسکورت واحدهای دریایی فرانسه برخوردارند شامل نخواهد شد و کشتی‌های بی‌طرف را نیز دربرخواهد گرفت.^{۲۶}

۳۵۷

میرحسین موسوی نخست‌وزیر که با هیئت همراه به خوزستان سفر کرده است طی یک دیدار هفت ساعته از خطوط مقدم جبهه‌های جنوب با رزمندگان اسلام دیدار و گفت‌وگو کرد. به گزارش روزنامه کیهان در جریان این بازدید نخست‌وزیر از بیمارستان‌های صحرایی بزرگ امام سجاد و فاطمه زهرا در منطقه عملیاتی جنوب دیدار کرد. وی همچنین در بازدید از محورهای عملیاتی که با همراهی چند تن از فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام می‌شد در کنار اروندرود پل پیروزی جهاد سازندگی را که روی اروند احداث شده بود مشاهده کرد و در جریان ویژگی‌های فنی و مهندسی این پل قرار گرفت. موسوی سپس وارد فاو شد و با نیروهای مستقر در این شهر دیدار کرد. اسکله شهید اسلام‌پناه، پل شناور فجر، راه‌های احداث شده و بازسازی شده توسط وزارت راه و ترابری از جمله مراکز مورد بازدید بود. همچنین چهار اسکله صدور نفت عراق در شهر فاو که اکنون در کنترل نیروهای اسلام قرار دارد در جریان این بازدید مورد توجه نخست‌وزیر قرار گرفت. سپس نخست‌وزیر از مواضع نیروهای اسلام در خط مقدم بازدید کرد و از ایثارگری و دفاع مقدس آنان به ویژه ابتکاراتی که در کاربرد جنگ‌افزارهای نظامی به کار گرفته بودند تشکر کرد.

فرماندهان نیز ضمن شرح وظایف عملیاتی خود گزارش قهرمانی‌های لشکرها، تیپ‌ها و گردان‌های خود را به نخست‌وزیر ارائه کردند و بر تسلط خود بر دشمن تأکید نمودند. نخست‌وزیر سپس در جنوبی‌ترین بخش شهر فاو از استحکامات و قدرت دفاعی نیروهای اسلام که مجاور آب‌های خور عبدالله است بازدید نمود. موسوی آنگاه در قرارگاه فرماندهی شهید سلیمی حضور یافت و با فرماندهان نظامی درمورد وضعیت دفاعی و رزمی آنان گفت‌وگو به عمل آورد.^{۲۷}

میرحسین موسوی نخست‌وزیر در سفر به خوزستان از جبهه فاو بازدید کرد.
احمد سیافزاده مسئول عملیات قرارگاه کربلا (نفر سمت چپ نخست‌وزیر) در حال ارائه گزارش به وی

۳۵۸

تقارن دهه فجر و عملیات اصلی سال که همواره در فصل زمستان انجام می‌شود، زمینه بهتری برای تبلیغات و دعوت آحاد مردم به خصوص جوانان به سوی جبهه‌ها به منظور تکمیل ظرفیت یگان‌ها و آغاز عملیات فراهم می‌کند. از این رو، در روزهای پایانی (روز هشتم) دهه فجر از چندین شهر گروه‌هایی از نیروهای مردمی رزمندگان به سوی جبهه‌های نبرد راهی شدند. به گزارش روزنامه کیهان کاروان سپاهیان حضرت زهرا در قالب ۴ گردان عازم جبهه‌ها شد. این گردان‌ها از نیروهای داوطلب بخش‌های مراوه تپه، داشلی برون، کلاله و مینودشت گرد آمده بودند. یک گزارش نشان می‌دهد که امروز ۱۵ شهر شرق مازندران نیروهای داوطلب خود را به جبهه‌ها گسیل داشتند. به علاوه دو گروهان از نیروهای فنی - تخصصی مازندران روز گذشته از ساری روانه جبهه‌ها شدند. یک اکیپ فرهنگی، هنری نیز از سوی سپاه پاسداران محمودآباد به جبهه رفت. در تبریز نیز گروه کثیری از نیروهای داوطلب مردمی در قالب نخستین سپاهیان حضرت زهرا عازم جبهه شدند. علاوه بر این، شماری از نیروهای

اداره کل راه و ترابری گرگان که بیست و سومین اکیپ امسال این اداره به‌شمار می‌آید روانه جبهه شد.^{۲۸} از استان مازندران نیز نیروهای زیادی عازم جبهه‌ها گردیدند. بنا به اعلام واحد بسیج ناحیه مازندران تعداد ۵۲۵۷ نفر در چند روز گذشته از این استان به جبهه رفتند. آمار تفکیک‌شده نیروهای اعزامی مذکور به این شرح است:

رزمی پیاده	۴۱۰۰ نفر
واحد‌های رزمی	۲۵۷ نفر
فنی و تخصصی	۹۰۰ نفر ^{۲۹}

از استان لرستان نیز چندین اکیپ روانه جبهه‌ها شد. به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان از خرم‌آباد حاکیست که نیروهای داوطلب مردمی از شهرهای ازنا، دورود، الیگودرز، خرم‌آباد، بروجرد، الشتر، کوه‌دشت، پلدختر و ... روانه جبهه‌ها شدند. مجموع نیروهای اعزام شده از استان لرستان ۱۴۵۴ نفر به نام سپاهیان حضرت زهرا است.

این نیروها به ترتیب در اختیار یگان‌های زیر قرار می‌گیرند:

سهمیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوکان	۱۹۷ نفر
سهمیه لشکر ۵۷ حضرت ابوالفضل	۱۲۲۹ نفر
سهمیه سپاه سوم قدس	۲۸ نفر ^{۳۰}

همچنین ۹ گردان رزمی - تخصصی از اصفهان روانه جبهه شد. این گردان‌ها در قالب کاروان سپاهیان فاطمه‌زهرا سازماندهی شده‌اند.^{۳۱} از شاهرود نیز یک اکیپ راه‌سازی عازم جبهه‌ها شد. این اکیپ متشکل از نیروهای سمنان، دامغان، گرمسار و شاهرود است.

کارمندان وزارتخانه‌ها نیز همچون متن جامعه، روانه جبهه‌ها شدند. به گزارش کیهان کاروان رزمی تخصصی راهیان کربلای شرکت مخابرات ایران طی مراسمی با حضور محسن رفیق‌دوست وزیر سپاه پاسداران به جبهه‌ها اعزام شدند. روابط عمومی شرکت مخابرات اعلام کرد: در این مراسم که جمعی از مسئولین شرکت مخابرات نیز حضور داشتند، وزیر سپاه پاسداران پیرامون جنگ تحمیلی و دفاع از کیان اسلام و سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی سخنانی ایراد کرد. نهمین کاروان رزمی تخصصی شهرداری هم به جبهه‌ها

اعزام شد. صبح امروز از شهرداری تهران یک کاروان رزمی تخصصی در میان بدرقه کارکنان این سازمان، عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شد.^{۳۳}

نیروهای اعزامی به جبهه‌ها از اصفهان در میدان امام خمینی این شهر

مردم، علاوه بر حضور در جبهه، در حد توان به نیازهای مالی و پشتیبانی جنگ مدد می‌رسانند. در همین چارچوب مخارج ۵۹۴۳ رزمنده از سوی کارگران، فرهنگیان و کارکنان بخش‌ها و دواير مختلف دولتی و خصوصی تأمین شد. همچنین بیش از ۷۸۹۶ دلار از طرف سفارت ایران و جمعی از مسلمانان لیبی و ایرانیان خارج از کشور و مبلغ ۱۵۰ هزار روپیه اهدایی مسلمانان جامو و کشمیر برای تأمین هزینه رزمندگان اسلام حواله شد. انجمن حمایت از عقب‌ماندگان ذهنی نیز چکی به مبلغ یک میلیون ریال جهت کمک به رزمندگان اسلام تقدیم نخست‌وزیر کردند. موسوی طی یادداشتی از اقدام خداپسندانه این انجمن تشکر کرد.^{۳۳} همچنین ستاد پشتیبانی جبهه و جنگ منطقه اسلام‌شهر کاروان تدارکاتی حضرت زهرا به استعداد ۴۰ دستگاه کامیون به مبلغ تقریبی پنج میلیون تومان را به سوی جبهه‌های جنگ اعزام کرد.^{۳۴}

۳۵۹

به‌رغم مسئله جنگ که سایه خود را بر بخش‌های مختلف اقتصادی، سیاسی کشور افکنده و به عنوان منافع ملی، اولویت هدف‌های ملی را در سیاست‌گذاری به خود اختصاص داده است، دولت سعی زیادی به عمل می‌آورد که حتی‌الامکان به امور توسعه‌ای و عمرانی کشور نیز اهتمام ورزد. از جمله این اقدامات موافقت‌های اصولی، صادرات غیرنفتی، احداث کارخانه و مانند آن است. مهندس شافعی وزیر صنایع در تشریح عملکرد واگذاری موافقت اصولی به متقاضیان طرح‌های تحقیقاتی، تعداد متقاضیان بخش‌های خصوصی و دولتی را ۶۵۰ نفر اعلام کرد که از میان آنها تعداد ۱۲۰ نفر مجری طرح تحقیقاتی انتخاب شده و همچنین سال جاری هفت فقره موافقت اصولی و پنج فقره پروانه تحقیق واگذار شده است. وی یادآور شد به این ترتیب کل موافقت‌های اصولی و پروانه‌های تحقیق واگذار شده به ۱۲۰ فقره موافقت اصولی و ۲۷ فقره پروانه تحقیق می‌رسد. وزیر صنایع میزان ارز اختصاص یافته به طرح‌های مختلف را با وجود مشکلات ارزی کلاً ۲۰۷ میلیون دلار و شامل ۱۶۰ میلیون دلار برای طرح‌های مهم دهه انقلاب، بیش از ۱۱ میلیون دلار برای طرح‌های کوچک‌تر، ۱۰ میلیون دلار از محل تبصره سه برای طرح‌های صنعتی، ۱۰ میلیون دلار برای مناطق محروم و ۱۰ میلیون دلار از محل سهمیه نخست‌وزیری ذکر کرد.

به گفته وزیر صنایع در سال جاری در زمینه صادرات غیر نفتی دولت نسبت به سال قبل حدود ۲۵ درصد از لحاظ دلاری رشد داشته است. دولت نیز برای افزایش صادرات فوق تصمیمات جدیدی را اتخاذ کرده است که از جمله می‌توان به تصمیم اخیر شورای عالی صادرات اشاره کرد که طبق آن واحدهای صنعتی نظیر تولید خودکار و کفش می‌توانند طرح بای بک را به شرط ارزآوری مثبت و عدم ایجاد تعهد برای سیستم بانکی، اجرا نمایند. وزیر صنایع یکی از

با وجود شرایط جنگی دو کشور ایران و عراق، دولت ایران در اجرای سیاست‌های اقتصادی به امور توسعه‌ای و عمرانی کشور اهتمام دارد. مهندس غلامرضا شافعی وزیر صنایع بخش‌هایی از این سیاست‌ها و اقدامات را تشریح کرد.

طرح‌های صنعتی مهم دهه انقلاب را احداث واحد کاغذسازی جدید در استان مازندران با همکاری فنلاند ذکر کرد که بر اساس طرح تهیه شده پس از چهار سال راه‌اندازی می‌شود و سالیانه ۱۱۴ هزار تن کاغذ روزنامه تولید خواهد کرد.^{۳۵} شافعی همچنین گفت: «امسال یک میلیارد دلار ارز برای تأمین قطعات یدکی مورد نیاز کارخانجات سراسر کشور هزینه شده است.»^{۳۶}

۳۶۰

کمبود اجناس، افزایش قیمت، بازار سیاه کالا، گران‌فروشی و چگونگی نظارت و کنترل این موارد از جمله مسائل حاشیه‌ای جنگ است که در سطح خود موجب ناهنجاری رفتاری و نیز آسیب‌پذیری اقشاری از اجتماع می‌شود. در گزارشی که خبرگزاری جمهوری اسلامی از استان مازندران ظرف یک ماه گذشته تهیه کرده است آثار منفی اما طبیعی جنگ، تنگناهای زندگی اجتماعی و محدودیت‌های دولت در نظارت و کنترل آنها مشاهده می‌شود. در این گزارش که عموماً به مسائل اقتصادی پرداخته آمده است: رونق بازار سیاه و ادامه روند صعودی قیمت‌ها از جمله مسائلی است که هم‌اکنون در استان مازندران مطرح است. علی‌رغم اجرای طرح تعزیرات حکومتی در رابطه با گرانفروشی، عرضه کالا در بازار سیاه و نیز روند صعودی قیمت‌ها در شهرهای مختلف استان مازندران همچنان ادامه داشته و اقدامات کمیسیون‌های نظارت بر قیمت‌ها تاکنون نتیجه چشمگیری نداشته است. دبیر کمیسیون نظارت بر قیمت‌ها در ساری گفت: «باتوجه به رابطه تنگاتنگی که قیمت‌ها با یکدیگر دارند بالا رفتن قیمت یک کالا بر قیمت کالاهای دیگر اثر می‌گذارد. مثلاً بالا رفتن قیمت لاستیک کامیون باعث افزایش هزینه حمل‌ونقل و در نتیجه افزایش نرخ کلیه کالاها می‌شود به نحوی که حتی قیمت نمک هم که به وفور در کشور وجود دارد، افزایش می‌یابد.» دبیر کمیسیون نظارت بر قیمت‌ها همچنین واحدهای تولیدی و توزیع‌کننده خصوصی و یا دولتی را مورد انتقاد قرار داد و اظهار داشت: «بخشی از افزایش کاذب قیمت‌ها ناشی از نحوه عرضه و فروش اجناس از طریق این واحدهاست. بدین معنی که اولاً بسیاری از این واحدها اقدام به صدور فاکتورهای غیر واقعی می‌نمایند که تشخیص

صحت و سقم آن برای کمیسیون‌های نظارت دشوار است و ثانیاً اغلب واحدهای تولید و توزیع‌کننده برای کارکنان خود سهمیه در نظر گرفته‌اند که نهایتاً این سهمیه‌ها سر از بازار آزاد در می‌آورد. فی‌المثل کارخانه ذوب‌آهن برای پرسنل خود سهمیه آهن، کارخانه روغن نباتی برای پرسنل خود سهمیه روغن نباتی و کارخانجات نساجی برای پرسنل خود سهمیه پارچه تعیین کرده‌اند. این سهمیه‌ها که عموماً به قصد کمک و حمایت از پرسنل یک واحد تولیدی یا خدماتی در اختیار آنان گذاشته می‌شود، یقیناً در بازار آزاد به فروش می‌رسد و کمیسیون‌های نظارت نیز در مواجهه با این فروشندگان که کالاهای خود را از مجرای قانونی خریداری کرده‌اند نمی‌توانند از حربه تعزیر استفاده کنند.»

۳۶۱

راديو امريكا گزارشي از روزنامه نيويورک تايمز پخش کرد که در آن استراتژی سياسي و همچنين اقدامات سازمان مجاهدين خلق (منافقين) در جريان جنگ تحميلي به نفع ارتش عراق بازگو شده است. در مقاله نيويورک تايمز که ناخواسته تبديل به یک افشاگری عليه این سازمان شده آمده است: جنبش اصلی مخالفين تبعیدی رژیم ایران با یک ایدئولوژی تعدیل شده و ادعای توانایی رزمی می‌کوشد خود را به‌عنوان یک نیروی تازه از مناقشات این منطقه از جهان معرفی کند. نیویورک تايمز می‌نویسد: سازمان مجاهدين خلق خود را تنها جانشین سياسي برای رژیم آیت‌الله روح‌الله خمینی می‌داند و سعی دارد در مانورهای پیچیده سياسي و دیپلماتیک در حاشیه جنگ ایران و عراق جایی برای خود باز کند. این گروه می‌کوشد تا بر استراتژی جدیدی که در ماه ژوئن گذشته و براساس دو عامل پایه‌ریزی کرد به اهداف خود دست یابد، اولین عامل یک پیکار نظامی است تا از طریق آن به جنبش خود اعتبار و حیثیتی بخشد، عامل دوم این استراتژی تازه یک حرکت سياسي و تبلیغاتی است که هدف از آن تجدید نظر در تاریخ ضد امریکایی جنبش و سرپوش گذاشتن بر اتکای تقریباً کامل خود به همکاری با عراق دشمن ایران در جنگ خلیج فارس است، خصوصاً آنکه عراق پایگاه اصلی مجاهدين خلق است. از این رو سخنگویان مجاهدين خلق در بغداد سعی کردند خبرنگاران را متقاعد سازند که نیروهایشان در ماه‌های نوامبر و دسامبر گذشته پنج یا شش بار

به سربازان ایرانی حمله کردند و سپس به پایگاه‌های خود در خاک عراق بازگشتند. به گفته یک متخصص غربی، مجاهدین در تبلیغات ید طولانی دارند اما توانایی‌های آنان به شدت محدود است.

حسین مدنی سخنگوی مجاهدین می‌گوید: ما در عراق از آزادی کامل نقل و انتقال برخورداریم. نیویورک تایمز می‌نویسد: اگر این واقعیت داشته باشد باید گفت که مجاهدین خلق در یکی از کشورهای عربی دارای ستمگرترین حکومت‌ها از موقعیتی بی‌نظیر برخوردارند.^{۳۷}

۳۶۲

به گفته خبرگزاری جمهوری اسلامی، وزیر نفت عراق در ماه نوامبر گذشته اعلام کرد: توافقی که عربستان سعودی و کویت بر اساس آن و به عنوان کمک جنگی به عراق نفت خام تحویل می‌دادند، رسماً برای سال ۱۹۸۸ تمدید شده است. این موضوع توسط هر سه کشور مذکور تأیید شده است. به گزارش نشریه عرب/اویل/اندکس توافق جدید از اول ژانویه و بر اساس تحویل روزانه ۳۱۰ هزار بشکه نفت خام (همانند سال قبل) به اجرا درمی‌آید. بیشتر این نفت خام (۲۵۰ هزار بشکه در روز) از منطقه بی‌طرف و بقیه آن شامل نفت خام سبک عربستان می‌شود.^{۳۸}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۶/۱۱/۱۹

۱. سند شماره ۱۶۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه ستاد کل در عملیات والفجر ۱۰، داوود رنجبر، ۱۳۶۶/۱۱/۱۷ تا ۱۳۶۶/۱۱/۲۵، ص ۴۹.
۲. همان، صص ۶۰ - ۵۷.
۳. همان، صص ۴۳ و ۴۴.
۴. سند شماره ۱۶۲۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه رمضان در عملیات منتفی دشت کاربزه، حسین شفیعی، ۱۳۶۶/۱۱/۱۶ تا ۱۳۶۶/۱۲/۱۰، ص ۲۶.
۵. همان، ص ۲۳.
۶. سند شماره ۱۶۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۴۸ - ۴۵.
۷. سند شماره ۱۶۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳۴.
۸. سند شماره ۱۶۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳۱ - ۲۹.
۹. سند شماره ۱۶۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۵۵ - ۵۱.
۱۰. سند شماره ۱۷۷۶۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (واحد اطلاعات) به کلیه نواحی سپاه (واحد اطلاعات)، ۱۳۶۶/۱۲/۱۰، ص ۲.

۱۱. سند شماره ۱۷۱۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرمانده سپاه پاسداران به قرارگاه ۷۵ ظفر، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۱.
۱۲. سند شماره ۸۵۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۱۳. سند شماره ۱۷۱۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرماندهی سپاه پاسداران (اطلاعات) به قرارگاه فتح (اطلاعات)، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۱۴. سند شماره ۱۴۸۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه یازدهم رمضان به لشکر ۶ پاسداران، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، صص ۴ - ۱.
۱۵. سند شماره ۳۵۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان کماندویی لشکر ۲۸ به کلیه گروهان‌ها، ۱۳۶۶/۱۱/۲۲.
۱۶. سند شماره ۱۷۳۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از حزب دموکرات کردستان عراق به فرمانده قرارگاه رمضان، ۱۳۶۶/۱۲/۲، ص ۲.
۱۷. روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۲.
۱۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۱۸.
۱۹. سند شماره ۱۴۷۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سیدعلی خامنه‌ای رئیس شورای عالی پشتیبانی جنگ به رهبر انقلاب امام خمینی، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۳.
۲۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، صفحه آخر.
۲۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۳۲۸، ۱۳۶۶/۱۱/۲۲، ص ۷، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۱۱/۲۱.
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۳۲۶، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، صص ۶ و ۷، نیویورک - خبرگزاری آلمان، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۲۳. همان، صص ۱۰ - ۷، رادیو امریکا، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۲۴. همان، ص ۱۳، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۲۵. همان، ص ۴، رادیو امریکا، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، صص ۸ - ۶، رادیو امریکا، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹.
۲۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، ص ۲.
۲۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۱، ص ۳.
۲۹. سند شماره ۸۵۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ناحیه مازندران به ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۶/۱۱/۲۵.
۳۰. سند شماره ۸۵۴۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی منطقه به ستاد مرکزی سپاه کشوری، ۱۳۶۶/۱۱/۲۶، صص ۳ - ۲.
۳۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۱، ص ۳.
۳۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، ص ۳.
۳۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۱۴.
۳۴. سند شماره ۴۴۸۵۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد پشتیبانی جبهه و جنگ منطقه اسلامشهر به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اسلامشهر، ۱۳۶۶/۱۱/۲۱، ص ۳.
۳۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، ص ۱۴.
۳۶. روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۱۱.
۳۷. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۶/۱۱/۲۰، صص ۱۳ و ۱۴.
۳۸. روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۱۱/۱۹، ص ۱۱.